OMUL BLACK-HOLE

— “The Hole Man” 1974 —

de Larry Niven

Traducerea: Mihai-Dan Pavelescu

Într-o bună zi, planeta Marte nu va mai exista.

Andrew Lear spune că începutul va fi marcat prin cutremure violente, iar sfîrşitul va fi brusc, după cîteva ore sau zile. El este cel mai în măsură să ştie. Vina îi aparţine în exclusivitate.

Lear mai afirmă că toate astea se vor petrece peste minim cîţiva ani, dar nu mai tîrziu de două secole. De aceea am rămas: Lear şi noi, ceilalţi. Studiem baza extratereştrilor, căutînd să aflăm cît mai multe, în timp ce miezul planetei este devorat încetul cu încetul. Suficient ca să-ţi provoace coşmare ...

Lear a fost descoperitorul bazei extraterestre.

Ajunsesem la Marte: paisprezece oameni în interiorul înghesuit al lui Percival Lowell. Ne roteam pe orbită fără grabă, corectînd hărţile şi căutînd ce ar fi putut scăpa celor treizeci de ani de sonde Mariner.

Printre altele, cartografîam masconi. Masele acelea concentrate de sub suprafaţa solului lunar apăruseră, aproape cu siguranţă, datorită unor asteroizi măricei, munţi de piatră prăbuşindu-se tăcuţi din cer şi izbind cu energia a mii de bombe cu fuziune. Marte călătorea de patru miliarde de ani prin centura asteroizilor. Pe el trebuiau să se găsească masconi mai mari şi mai evidenţi. Masconii urmau să ne afecteze orbita.

Aşa încît, Andrew Lear lucra din plin, supraveghind jocul acelor care oscilau, trasînd grafice, în vreme ce ocoleam planeta. Lîngă Percival Lowell se rotea o maşinărie. Sub carcasa ei subţire exista un sistem de greutăţi cu două pîrghii, decepţionant de simplu: un Detector Masic Anterior. Acele înregistratoare marcau răsucirile lui.

Deasupra lui Sirbonis Palus au început să traseze nişte curbe ciudate.

Un altul ar fi blestemat, încercînd să repare aparatul. Andrew Leart s-a gîndit un timp, apoi a acţionat oprirea dispozitivului ce se găsea în imponderabilitate.

Rotaţiile acestuia trebuiau să indice o masă staţionară.

Acum însă înregistra nişte simple sinusoide.

Lear a alergat la comandatul Childrey.

A alergat? A fost mai degrabă un exerciţiu la trapez. Leart s-a deplasat trăgîndu-se de mînere, împingîndu-se în pereţi, oprindu-se prin contacte dure ale palmelor sau tălpilor. În absenţa gravitaţiei, deplasarea e destul de dificilă, mai ales cînd

te grăbeşti, iar Lear era un astrofizician de patruzeci de ani, nu un atlet. Cînd a ajuns în cabina de comandă gîfîia din greu.

Childrey - care era un atlet - a aşteptat, zîmbind răbdător, puţin dispreţuitor, ca Lear să-şi recapete răsuflarea.

Deja îl considera ţîcnit pe astrofizician. Cuvintele acestuia nu făcură altceva decît să-i confirme bănuiala.

- Gravitaţia folosită la emiterea de semnale? Doctore Lear, vrei, te rog, să nu mă mai sîcîi cu ideile tale ciudate? Sînt ocupat. Toţi sîntem.

Nu era o punere la punct chiar gratuită. Unele exaltări ale lui Lear erau stranii. Generatori gravitaţionali... Găuri negre... Era de părere că trebuia să căutăm sfere Dyson: sfere complet înconjurate de un înveliş artificial. Considera masa şi inerţia două mărimi distincte; credea că era posibil să elimini inerţia unei nave, să zicem, încît aceasta să poată atinge viteza luminii în numai cîteva minute. Visa cu ochii deschişi iar cînd era agitat avea tendinţa de a devia de la subiect.

- N-ai înţeles, îi spuse el lui Childrey. Undele gravitaţionale sînt mai dificil de ecranat decît cele electromagnetice. Structura undelor gravitaţionale ar fi uşor de detectat. Civilizaţiile galactice avansate pot comunica numai pe acest principiu. Unele pot fi chiar pulsari modulaţi -stele neutronice rotitoare. Aici a greşit proiectul Ozma: au căutat semnale numai în spectrul electromagnetic.

- Bineînţeles, rîse comandantul. Micuţii tăi prieteni folosesc stele neutronice ca să-ţi transmită mesaje. Ce legătură are asta cu noi?

- Ei bine, uite ! ridică Lear banda de hîrtie ruptă din imprimator. Am înregistrat asta deasupra lui Sirbonis Palus. Cred că ar trebui să coborîm acolo.

- După cum prea bine ştii, vom debarca în Mare Cimmerium. Modulul este deja decuplat şi pregătit. Doctore Lear, am petrecut patru zile cartînd zona asta. E pustie! Se află în regiunea verde-castanie. Luna viitoare, cînd începe primăvara, vom şti dacă acolo se află viaţă! Şi toţi, cu excepţia ta, sînt de acord cu asta!

Lear ţinea graficul înaintea lui, precum un scut.

Childrey aprobă orbita suplimentară. Poate că-l convinseseră undele sinusoidale. Poate nu ... I-ar fi plăcut să ne creeze neplăceri în numele astrofizicianului, ca să-l discrediteze.

Însă rotaţia următoare descoperi un cerculeţ mititel în Sirbonis Palus. Iar indicatorul masic al lui Lear descria iarăşi sinusoide.

Extratereştrii plecaseră. În primele luni, ne aşteptam să revină dintr-o clipă în alta. Maşinăriile din clădire funcţionau perfect, de parcă proprietarii de-abia părăsiseră locul.

Baza semăna cu un castron întors cu fundul în sus, cu două nivele înălţime şi lipsit de ferestre. Înăuntru, atmosfera era la fel de respirabilă ca şi aerul pămîntean la o altitudine de cinci kilometri, însă ceva mai bogată în oxigen. Atmosfera lui Marte este rarefiată şi toxică. Cu siguranţă, nu fuseseră marţieni.

Pereţii groşi erau puternic erodaţi. Se înclinau spre înăuntru, pentru echilibrarea presiunii interioare. Cupola era ceva mai subţire, suficient de grea ca să fie susţinută de presiune. Atît pereţii cît şi cupola fuseseră construite din pulbere marţiană compactizată.

Sistemul de încălzire continua să funcţioneze la fel; iluminatul: grile în pereţi, strălucind roşu-cărămiziu. În bază, temperatura era permanent cu vreo zece grade prea ridicată. Am găsit sistemul de reglare abia după o săptămînă: se afla înapoia unor panouri încuiate. Sistemul de ventilaţie umplea întreaga clădire cu rafale de vînt, pînă cînd am redus ventilatoarele.

Din ceea ce lăsaseră în urma lor, am putut deduce o mulţime de lucruri. Veniseră de pe o planetă mai mică decît Pămîntul, aflată pe o orbită în jurul unei pitice roşii. Pentru a fi îndeajuns de aproape ca să fie destul de cald, planeta trebuia să fie fixată prin fenomenul mareelor, întorcînd mereu aceeaşi faţă către steaua ei. Extratereştrii apăruseră pesemne pe faţa luminată, într-o zi perpetuă de culoare purpurie, cu vînturi permanente suflînd peste hotarul feţei umbrite.

De asemenea, n-aveau sentimentul izolării individuale. Singurele uşi existente erau cele ale ecluzelor. Nivelul al doilea era alcătuit dintr-o reţea metalică hexagonală. Nu te separa de colegi sau de nivelul inferior. Dormitorul era o imensă saltea pneumatică, umplută cu mercur, întinzîndu-se de la un perete la celălalt, încăperile erau mici şi strîmte, cu mobilierul şi aparatura prea apropiate de uşi, aşa încît ne izbeam într-una coatele şi genunchii. În ambele nivele, plafonul era cu puţin mai scund de un metru optzeci şi din această cauză aveam tendinţa

de-a umbla cocoşaţi, chiar şi cei îndeajuns de scunzi pentru a sta complet drepţi. Obişnuinţa... Lear însă era suficient de înalt ca să se lovească la cap, dacă se ridica prea brusc.

Credeam că extratereştrii erau mai scunzi decît noi. Totuşi banchetele lor capitonate păreau făcute pentru oameni, atît ca dimensiuni cît şi ca formă. Poate că minţile lor erau diferite; n-aveau psihoza spaţiului liber, necesar mişcării.

Călătoria cu nava ne sensibilizase îndeajuns. Acum se adăugase claustrofobia bazei. Toţi aveam nervii în pioneze.

Doi dintre noi n-au putut rezista.

Lear şi Childrey nu aparţineau aceleiaşi lumi.

Comandantul avea disciplina în sânge. Şi avea suficientă pentru noi toţi. În decursul lungilor luni petrecute la bordul lui Percival Lowell, Childrey a fost iniţiatorul antrenamentelor fizice. N-a lăsat pe absolut nimeni să se eschiveze de la o perioadă de exerciţii. În cele din urmă, am renunţat să mai încercăm aşa ceva.

A fost perfect. Antrenamentele acelea ne-au ţinut în viaţă. Nu beneficiam de sănătoasele exerciţii jalnice pe care le poate face oricine, plimbîndu-ne pur şi simplu la jurul sufrageriei, într-un cîmp de gravitaţie unu.

Însă după o lună petrecută pe Marte, Childrey rămăsese singurul complet îmbrăcat în căldura bazei extraterestre. Unii dintre noi au considerat asta drept un reproş, şi poate că era, deoarece Lear fusese primul care-şi scosese cămaşa. Cu toată ordinea existentă, comandantul îşi inspecta vesela, căutînd eventualele pete de apă, apoi o alinia riguros.

Pe Pămînt, obiceiurile lui Lear ar fi reprezentat o trăsătură de caracter, în grabă, putea încălţa şosete de culori diferite. Ar fi renunţat la spălatul vaselor, pentru o zi sau două, dacă avea ceva mai interesant de făcut. Ar fi preferat o casă cu aspect „locuibil”. Dumnezeu să-l fi apărat pe cel care ar fi încercat să-i facă ordine în birou. După aceea, el n-ar mai fi fost în stare să găsească nimic.

Era un tip sclipitor, însă limitat. Poate că drumeţiile montane sau scufundările i-ar fi schimbat obiceiurile - în decursul, unor asemenea acţiuni înveţi să nu uiţi nici cel mai banal obiect - dar nu-l atrăseseră niciodată. Totuşi, o expediţie pe Marte reprezenta ceva ce nu putea fi refuzat. Păcat, deoarece în spaţiul cosmic ordinea şi disciplina pot fi cruciale.

Într-un costum presurizat nu-ţi laşi şliţul deschis.

La o lună după instalarea în bază, Childrey îî surprinse pe Lear exact în această ipostază.

„Şliţul” unui costum presurizat este un tub din cauciuc moale, acoperind membrul bărbătesc. Face legătura cu un recipient şi este prevăzut cu o clemă elastică. Pentru a-l folosi, desfaci clema. Apoi o închizi şi deschizi o valvă ce goleşte recipientul în exterior.

Echipamentul similar al femeilor include un cateter îngrozitor de stînjenitor. Sper că proiectanţii vor mai încerca. Nu mi se pare cinstit să opreşti jumătate din rasa umană să-şi îndeplinească destinul final.

Astrofizicianului îi plăcea să se plimbe. Iubea peisajul deşertului marţian; cerul violet închis şi pîcla prafului portocaliu, orizontul extrem de precis conturat, pustiul nesfîrşit. Ba mai mult, avea nevoie de spaţiu. Lucra tot timpul în baza extraterestră, cu plafonul imediat deasupra creştetului, şi cu toate maşinăriile prea apropiate de umerii săi prea osoşi.

Revenind dintr-o plimbare, se întîlni cu Childrey, care tocmai ieşea. Childrey observă că valva dc purjare a costumului era deschisă şi clema ruptă. Lear stătuse afară cîteva ore. Dacă ar fi trebuit să-şi facă nevoile, ar fi murit, pierzînd tot sîngele prin pielea şi carnea sfîrtecate de vid.

N-am aflat niciodată ce i-a spus comandantului acolo, afară. Lear a intrat în bază, roşu pînă peste urechi şi mormăind. Nu voia să vorbească.

Psihologii de la NASA n-ar fi trebuit să-i trimită pe amîndoi pe o planetă atît de mică. După război, mulţi viteji se-arată, aşa-i? Însă Lear şi Childrey reprezentau, fiecare în parte, cea mai bună alegere din punct de vedere al competenţei, dublată de condiţia fizică nccesară pentru a supravieţui călătoriei. Desigur, existau şi alţi astrofizicieni tot atît de competenţi şi renumiţi, dar accştia erau mult mai vîrstnici. Iar Childrey avea o mie de ore de zbor cosmic la activ. Fusese unul din ultimii astronauţi care păşiseră pe Lună.

Din punct de veder individual, fiecare dintre noi era cel mai bun în specialitatea lui. Era o întreagă porcărie...

Extratereştrii lăsaseră transmiţătorul funcţionînd, ca de altfel toată aparatura bazei. Trebuie să fi fost al naibii de masiv, judecînd după pilonii groşi de susţinere, uşor înclinaţi spre

exterior. Avea o carcasă curbă, îndeajuns de mare pentru ca plafonul să se curbcze şi el. Asta oferea astrofizicianului singurul metru pătrat din bază unde putea sta în picioare fără să se gîrbovească.

Nici chiar Lear nu pricepea motivul pentru care instalaţia fuseses amplasată la nivelul secundar. Putea emite prin nivelul unu, sau chiar prin planetă. Lear află acest lucru prin încercări, după ce învăţase destule. Transmise un mesaj de tipul linie-punct, ce străbătu Marte şi ajunse la Detectorul Masic de pe Lowell.

Lîngă transmiţător, Lear instalase un alt Detector Masic, pe o platformă extrem de complexă ce trebuia să-l protejeze de vibraţii. Detectorul producea unde atît de precis orientate, încît unii dintre noi credeau că pot simţi radiaţia gravitaţională emisă de-acolo.

Astrofizicianul era îndrăgostit de aparat.

Sărea peste mese. Cînd mînca, părea un lup flămînd.

- Acolo există un punct de masă densă, ne spuse el după două luni de la coborîrea pe planetă, vorbind cu gura plină. Maşina utilizează cîmpuri electromagnetice pentru a-l face să vibreze extrem de rapid. Uite-aşa...

Ridică un tub de pastă de peşte şi-l agită. De-a lungul mesei comune de forma unei linii frînte, toţi întoarseră capetele, privindu-l.

- Acum, eu creez unde gravitaţionale. Însă ele n-au consistenţă, deoarece tubul este prea mare şi amplitudinea lor e practic zero. În aparatul ăla există ceva foarte dens şi masiv, iar pentru a-l menţine acolo e nevoie de un cîmp foarte putcrnic.

- Ce-ar putea fi? întrebă cineva. Neutroniu? Ca-n miezul unei stele neutronice?

Lear clătină din cap şi mai luă o îmbucătură.

- Neutroniul n-ar fi stabil la dimensiunile respective. Cred că este o gaură neagră cuantică. Dcocamdată, nu ştiu cum să-i măsor masa.

- O gaură neagră cuantică? am repetat eu. .....

- Norocul meu, încuviinţă fericit Lear. Ţineţi minte că m-am împotrivit expediţiei marţiene? Cu aceleaşi cheltuieli, puteam obţine lucruri mai interesante, dacă exploram asteroizii. Printre altele, am fi putut afla dacă acolo există într-adevăr găuri negre cuantice. Dar asta este deja capturată!

Se ridică, ferindu-şi atent capul. Lăsă tava şi se întoarse la lucrările lui.

Îmi amintesc că ne-am privit de-a lungul mesei. După aceea am tras la sorţi... Şi eu am pierdut.

Din ziua cînd Lear îşi uitase deschisă valva de purjare, Childrey îi impusese o restricţie. Astrofizicianul n-avea voie să părăsească baza neînsoţit.

Lear preţuise tocmai singurătatea oferită de plimbările acelea. Situaţia era însă şi mai complicată.

Childrey alcătuise o listă de posibili însoţitori: şase oameni în care comandantul se putea încrede că vor avea grijă ca Lear să nu facă, lui sau altora, vreun rău. Inevitabil, aceştia erau indivizii cei mai riguros instruiţi în rutinele vieţii în spaţiul cosmic, cei mai fideli disciplinei lui Childrey şi cei mai puţin dispuşi de-a aproba modul de trai al lui Lear. Era ca şi cum Lear ar fi fost însoţit de însuşi Childrey.

De aceea, aproape că nici nu mai ieşea din bază. Ştiam cu exactitate unde aveam să-l găsesc.

M-am oprit dedesubtul lui, privind în sus prin podeaua din zăbrele.

Aproape terminase de demontat panourile protectoare din jurul transmiţătorului gravitaţional. Într-un loc, interiorul părea că aparţine unui calculator, pentru ca în alte locuri să se întrevadă un fel de bobine electromagnetice, precum şi o tastatură dispusă în pătrat şi care putea fi o maşină de scris extraterestră. Folosind un senzor de inducţie magnetică, Lear încerca să urmărească circuitele fără a distruge izolaţia.

- Cum merge? l-am întrebat.

- Nu prea grozav. Izolaţia pare intactă sută la sută. Acum mi-e frică s-o desfac. Nu-ţi mai spun cîtă energie trece pe-aici, dacă a fost necesară aşa o izolaţie... Hai să-ţi arăt ceva, îmi zîmbi.

- Ce?

Dădu un bobîrnac unei pîrghii situate deasupra unui disc rotund, cenuşiu.

- Ăsta-i un microfon. Mi-a luat ceva timp pînă mi-am dat seama. Aici e Andrew Lear, vorbind oricui l-ar asculta!

Decuplă microfonul, rupse hîrtia din Detectorul Masic şi-mi arătă nişte şerpuiri întrerupînd undele sinusoidale regulate.

- Uite, ăsta-i sunetul vocii mele în unde gravi. Nu vor

dispărea pînă nu vor ajunge la marginea universului.

- Lear, ai pomenit de găuri negre cuantice... Ce sînt acestea?

- Hmm!... Ştii ce-i o gaură neagră?

- Ar trebui să ştiu.

În decursul lunilor petrecute pe Lowell, Lear ne ţinuse prelegeri îndelungate asupra subiectului respectiv.

Cînd o stea nu prea masivă şi-a consumat combustibilul nuclear, ea colapsează într-o pitică albă. O stea mai grea - să zicem de 1,44 ori masa Soarelui - îşi poate consuma combustibilul, prăbuşindu-se după aceea în interiorul ei pînă rămîne cu un diametru de numai zece kilometri, fiind compusă doar din neutroni, lipiţi pur şi simplu unul de celălalt: cea mai densă materie din universul acesta.

Însă o stea cu adevărat mare nu se opreşte aici. Atunci cînd un astru realmente masiv îşi încheie existenţa..., cînd presiunea radiaţiei interioare nu mai este suficient de puternică pentru a menţine în echilibru straturile exterioare şi imensa forţă gravitaţională a stelei... atunci poate colapsa complet, pînă ce gravitaţia devine mai puternică decît oricare altă forţă, pînă ce este comprimată sub raza Swartzchild şi pur şi simplu părăseşte universul. Ceea ce se întîmplă după aceea este neclar. Raza lui Swartzchild reprezintă limita de sub care nimic nu mai poate ieşi din puţul gravitaţional, nici măcar lumina.

Atunci astrul dispare, însă rămîne masa: o gaură lipsită de lumină în spaţiu, poate o gaură într-un alt univers.

- Colapsul unei stele poate crea o gaură neagră, zise Lear. S-ar putea să existe şi găuri negre mai mari, galaxii întregi prăbuşite între ele înseşi. Totuşi, în momentul actual nu există alt mod de apariţie al unei găuri negre.

- Şi atunci?

- A fost o vreme cînd se puteau forma găuri negre de orice dimensiuni. Pe timpul Big Bangului, explozia care a stîrnit expansiunea universului... Forţele acelei explozii puteau comprima nuclee mici de materie sub raza Swartzchild. Ceea ce a rezultat de acolo - în fine cele mai mici obiecte cosmice - le numim găuri negre cuantice.

Am auzit înapoia mea un rîset şi apăru comandantul Childrey. Transmiţătorul masiv îl ascunsese de Lear, iar eu nu-l auzisem apropiindu-se.

- Cît de mari sînt chestiile alea despre care vorbeai? Pot azvîrli cu una în tine?

- Aş dispărea imediat, răspunse serios Lear. O gaură neagră cu masa egală cu a Pămîntului ar avea diametrul de un centimetru. Nu, eu m-am referit la găurile de la zece la puterea minus cinci grame în sus. Una ar putea fi chiar în centrul Soarelui...

- Ţţţ!

Lear se încăpăţîna. Nu-i plăcea să fie ironizat, dar nu ştia cum să oprească ironia. Continuînd să fie serios, n-avea nici o şansă însă nu ştia nici lucrul acesta.

- Să zicem, cu o masă de zece la puterea şaptesprezece grame şi cu diametrul de zece la minus unsprezece centimetri. Ar înghiţi cîţiva atomi pe zi.

- Ei, atunci ştii măcar unde s-o cauţi, făcu Childrey. Acum nu-ţi mai rămîne altceva de făcut decît să te duci după ea.

Astrofizicianul încuviinţă, continuînd să fie serios.

- Găuri negre cuantice pot exista şi în asteroizi. Un asteroid mic poate captura cu uşurinţă o gaură neagră cuantică, mai ales dacă are sarcină electrică; ştim o gaură neagră poate menţine o sarcină...

- Si-i-igur că da!

- Atunci, n-avem decît să cercetăm cu Detectorul Masic un asteroid mic. Dacă masa lui este mai mare decît cea normală, îl dăm la o parte şi vedem dacă în urma lui rămîne o gaură neagră.

- Ţi-ar trebui nişte ochişori tare ageri să vezi ceva atît de mic. Şi, oricum, ce-ai face cu ea?

- Dacă n-are deja o sarcină, o încarci electric şi-o prinzi în cîmpuri electromagnetice. O poţi vibra, creînd gravitaţie; apoi o manevrezi, ca orice altă formă de radiaţie. Cred că aşa ceva există şi aici; încheie el, bătînd cu palma transmiţătorul extraterestru.

- Si-i-igur, făcu Childrey şi plecă rîzînd.

După o săptămînă, toată baza îi spunea lui Lear: Omul-Gaură, omul cu gaura neagră între urechi!

Nu fusese atît de amuzant cînd îmi explicase el. Varietatea infinita a Universului... însă părea caraghios atunci cînd comandantul vorbea despre gaura neagră din Cutiuţa lui Lear.

Vă rog, nu uitaţi: Childrey nu neglijase nimic din spusele lui Lear. Cildrey nu era prost. Credea doar că astrofizicianul era nebun. Nu şi-ar fi putut bate joc de Lear - nu printre oameni instruiţi - fără să ştie exact despre ce era vorba.

Între timp, munca mergea înainte.

Pe sol existau bălţi de pulbere marţiană, o materie fascinantă, suficient de fină pentru a se comporta precum un ulei vîscos, adînc pînă la genunchi. Un asemenea loc nu era periculos, dar era destul de obositor să ieşi dinăuntru, aşa încît căutam să-l evităm. Într-o zi, Brace a intrat în balta cea mai apropiată şi a început să pipăie prin praf. Avusese o idee, zicea el. A ieşit cu nişte containere făcute dintr-un fel de plastic erodat. Extratereştrii folosiseră balta drept ladă de gunoi.

Nu prea avusesem noroc cu analiza chimică a materialelor din bază. Era virtual indestructibile. Mai multe lucruri am aflat despre biochimia vizitatorilor extratereştri. Îşi lăsaseră amprentele pe banchete şi patul pneumatic comun. Am găsit în ele majoritatea componentelor chimice ale protoplasmei, totuşi Arsvey n-a aflat nici urmă de ADN. Nu-i de mirare, ne-a explicat el. Trebuie să existe şi alte molecule organice, conform codificării genetice.

Extratereştrii lăsaseră volume întregi de însemnări. Bineînţeles, scrierea continua să rămînă o taină, dar am studiat fotografiile şi diagramele. Multe dintre ele se refereau la antropologie!

Ei studiaseră Pămîntul în timpul primei ere glaciare.

Nici unul dintre noi nu era antropolog, şi asta era într-adevăr ruşinos. Niciodată nu ştiam dacă găseam ceva nou. Tot ce puteam face era să fotografiem materialele şi să le transmitem pe Lowell. Un lucru era sigur: extratereştrii plecaseră de foarte mult timp, lăsînd în stare de funcţionare sistemele de iluminare şi condiţionare a aerului, precum şi transmiţătorul.

Pentru noi? Pentru cine alţii?

Mai exista o posibilitate: baza să fi fost oprită pentru vreo şase sute de mii de anii intrînd automat în funcţiune cînd detectase apropierea lui Lowell de Marte. Lear nu credea aşa ceva.

- Dacă energia transmiţătorului ar fi fost întreruptă, spunea el, masa n-ar mai fi aici. Ca s-o menţină, funcţionarea

permanentă a cîmpurilor este obligatorie. Masa este mai mică de un atom; ar fi căzut prin orice obiect solid.

Deci sistemul de alimentare cu energie al bazei funcţionale în tot acest timp. Ce dracu' putea fi? Şi unde? Am urmărit traseele cîtorva cabluri şi am descoperit că se aflau dedesubtul bazei, sub cîţiva metri de praf marţian topit în lavă. N-am încercat să săpăm pînă acolo.

Sursa era probabil geofizică: un puţ adînc în miezul planetei. Extratereştrii foraseră puţul, pesemne pentru a extrage eşantioane din straturile de rocă. După aceea, instalaseră un generator care utiliza diferenţe de temperatură dintre miezul şi suprafaţa lui Marte.

Între timp, Lear studia sursele de energie din transmiţător. Descoperise modul de obturare al undei-semnal. Acum, masa, dacă exista vreuna, stătea inactivă. Era straniu să vezi Detectorul Masic trăgînd linii drepte în locul sinusoidelor.

N-aveam echipamentul necesar pentru a beneficia de toate bogăţiile bazei. Ne pregătisem pentru explorarea lui Marte, nu a unei civilizaţii străine. Singura excepţie o constituia Lear. Se simţea în largul său şi un singur lucru îi umbrea fericirea.

Nu ştiu de la ce a pornit ultima ceartă. Mă ocupam de alt proiect.

Modulul de asolizare mai avea combustibil în rezervoare. NASA dăduse suficient combustibil pentru cazul cînd nu găsea imediat un loc propice asolizării. După o mulţime de discuţii înfierbîntate am căzut de acord să poziţionăm vehiculul deasupra unei bălţi de pulbere.

A mers perfect. Praful s-a ridicat într-un nor imens şi s-a risipit spre orizont, lăsînd fundul bălţii acoperit de gunoaie şi resturi ale unei alte lumi. Şi încă ceva! Arsvey a început să strige la Brace să dea înapoi. Din fericire pilotul nu şi-a pierdut capul. A înclinat modulul pe o parte şi l-a îndepărtat cu un viraj uşor. Jetul propulsor n-a atins deloc scheletele.

Am muncit acolo cîteva ore; era într-adevăr foarte păcătos. Specialitatea respectivă n-o avea nici unul dintre noi, dar citisem cît de atent trebuie să fie arheologul, aşa încît ne-am străduit să iasă cît mai bine. Vaporii de apă avuseseră timp să cimenteze o parte din pulbere şi unele schelete erau fixate de stîncă. Totuşi am reuşit să desprindem două dintre ele. Le-am

pus pe tărgi şi le-am adus la bază. Unul s-a spulberat în clipa cînd aerul a intrat şuierind în ecluză. Pe celălalt l-am lăsat afară.

Extrateştrii n-aveau obiceiul să se îmbăieze. Noi instalasem o cadă cu marginile foarte înalte, într-o cameră rezervată de ei unor ritualuri neînţelese, îmi scosesem costumul presurizat şi mă îndreptam într-acolo, mort de oboseală, sperînd că baia era liberă.

Am auzit glasurile înainte de a-i vedea.

Lear striga.

Childrey era calm, însă vocea îi era batjocoritoare. Stătea între pilonii de susţinere. Ţinea mîinile în şolduri, dinţii îi sclipeau albi, iar capul îl lăsase pe spate, pentru a-l vedea pe astrofizician.

Termină de vorbit. Pentru o clipă, nici unul dintre ei nu se clinti. Apoi, Lear scoase un mormăit dezgustat. Se întoarse şi apăsă una din tastele de pe claviatura pătrată.

Comandandul păru uimit. Duse mîna la şoldul drept şi o ridică însîngerată. O privi, după aceea înălţă ochii spre Lear. Începu să întrebe ceva.

Se prăbuşi lent în gravitaţia scăzută. Am ajuns lîngă el înainte s-atingă podeaua. I-am descheiat pantalonii şi am legat o batistă peste locul însîngerat. Era un punctuleţ, însă deasupra lui pielea era crestată pe aceeaşi linie cu vintrele.

Încercă să vorbească. Căscase ochii mari. Tuşi şi gura i se umplu de sînge.

Cred că am încremenit. Cum să-l ajut, dacă nu ştiam ce se întîmplase? Am zărit o pată de sînge pe umărul lui drept, i-am sfişiat cămaşa şi-am găsit altă rană punctiformă.

Atunci a sosit medicul.

Childrey a murit după o oră, dar doctorul renunţase cu mult înainte. Între rana din umăr şi cea din şold, carnea era străbătută de o gaură îngustă, traversînd un plămîn, stomacul şi o parte din intestine. Autopsia a dezvăluit o perforaţie foarte fină a bazinului.

Am căutat cu toţii şi am găsit un orificiu în podeaua de sub transmiţător. Avea diametrul unei mine de creion şi se umpluse deja de praf.

- Am făcut o greşeală, a declarat Lear la anchetă. N-ar fi trebuit să ating tocmai butonul acela. Pesemne că întrerupea cîmpurile care menţineau masa. Pur şi simplu, a căzut.

Comandantul Childrey era dedesubt.

Şi l-a străbătut, înghiţind atomii de carne din cale. Nu, nu tocmai aşa, a protestat Lear. Cred că avea o masă de vreo zece la puterea a paisprezecea grame. Asta înseamnă că diametrul era cam de zece la minus şase angstromi, cu mult mai mic decît un atom. N-ar fi absorbit prea mult. Dezastrul cel mare a fost cauzat de unda produsă de trecerea prin corp. Aţi văzut cum a pulverizat materialul podelei...

Deloc întîmplător s-a ajuns la ipoteza unei crime.

Astrofizicianul a înălţat din umeri.

- Crimă... cu ce? Childrey nici măcar nu credea că există o gaură neagră, ca de altfel majoritatea voastră. A surîs larg: Vă puteţi imagina cum ar decurge un proces? Închipuiţi-vă acuzatorul încercînd să explice juraţilor cum crede el că s-au petrecut faptele. Mai întîi, trebuie să le spună ce este o gaură neagră. Apoi, o gaură neagră cuantică. După aceea, trebuie să motiveze absenţa armei crimei şi unde anume se află aceasta - în cădere liberă în interiorul lui Marte! Iar dacă se ajunge pînă aici fără să se rîdă de el, tot rămîne de explicat cum este posibil ca o persoană să fie ucisă de ceva mai mic decît un atom!

Totuşi doctorul Lear nu ştia că acel ceva era periculos? După modul de funcţionare, n-ar fi putut bănui masa atomului?

- Domnilor, a ridicat palmele în sus Lear, masa nu este singura variabilă. Mai există, de pildă, intensitatea cîmpului. Puteam aproxima masa, ţinînd seama de forţa ce o menţinea acolo, dar s-a aşteptat cineva dintre noi ca extratereştrii să-şi gradeze aparatura în sistemul metric?

Cu siguranţă, trebuie să fi existat dispozitive de securitate care să împiedice oprirea accidentală a cîmpurilor. Lear trebuie să le fi scurtcircuitat.

- Da, se poate să fi făcut aşa ceva din întîmplare. Am mai multe încercări, căutînd să aflu modul de funcţionare.

Totul s-a oprit aici. În mod evident, n-avea să urmeze nici un proces. Nici un juriu sau judecător obişnuit n-ar fi putut înţelege cele discutate de avocaţi. Unele lucruri n-au fost pomenite niciodată.

De pildă ultimele cuvinte ale lui Childrey. Dacă mi s-ar fi cerut, poate le-aş fi repetat sau poate nu. Ele au fost:

- Foarte bine, arată-mi-o! Arată-mi-o sau recunoaşte că nu există!

Cînd ancheta a luat sfîrşit, i-am şoptit lui Lear:

- Probabil asta a fost cea mai neobişnuită armă criminală din istorie.

- Dacă repeţi asta în faţa altora te pot acţiona în judecată pentru calomniere, a răspuns el tot în şoaptă.

- Da? Chiar aşa? Chiar tu vei explica juraţilor că s-a întîmplat ceea ce bănuiesc eu.

- Nu, acum o să te las în pace.

- La dracu', nici tu n-ai scăpat de griji. Ce-o să mai studiezi acum? Singura gaură neagră cunostcută în univers! Şi-ai lăsat-o să-ţi scape printre degete.

- Ai dreptate, s-a încruntat el. Măcar parţial, ai dreptate. Dar, după cum începusem, ştiam cîte ceva... Am oprit-o să vibreze şi, cu Detectorul Masic, am aflat masa totală. Acum gaura neagră nu mai este la locul ei. Îi pot calcula masa, scăzînd din masa totală pe cea a transmiţătorului.

- Aha...

- De asemenea, pot deschide aparatul să văd ce-i înăuntru. Cum îl manevrau... La naiba, aş vrea să apuc măcar şase ani.

- Ce? De ce?

- Păi... nu sînt sigur în legătură cu timpul. Matematica nu oferă o soluţie sigură. Peste cîţiva ani, sau peste cîteva secole, între Pămînt şi Jupiter o să existe o gaură neagră. Va fi destul de mare ca să poată fi studiată. Cred că peste vreo patruzeci de ani.

Cînd mi-am dat seama ce voia să zică, n-am ştiut dacă să urlu sau să rîd.

- Lear, doar nu crezi că ceva atît de mic poate să-l înghită pe Marte!

- Păi, aminteşte-ţi că absoarbe orice obiect de care se apropie. Un nucleu aici, un electron acolo... şi nu aşteaptă să vină atomii la ea. Forţa ei gravitaţională, este extraordinară! Şi se deplasează înainte şi înapoi prin centrul planetei, înghiţind materie. Cu cît înghite mai mult, cu atît creşte mai mult; volumul creşte proporţional cu cubul masei. Mai devreme sau mai tîrziu, da, îl va absorbi pe Marte. Pînă atunci, diametrul ei va avea aproape un milimetru. Îndeajuns de mare să poată fi zărită.

- S-ar putea întîmpla peste treisprezece luni?

- Înainte de plecarea noastră? Hmmm... Lear privi undeva în depărtări. Nu cred, răspunse el. Va trebui să mai calculez. Matematica nu oferă o soluţie sigură…

[*Originally published in „Analog” Jan. 1974*]